

Політична, просвітна і господарська часопись.

Виходить ще тише в суботу.

Редагує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: в Австрії в Угорщині: річно 6 мар., піврічно 3 мар., чвертьрічно 1.50 мар. Поодиноке число коштує у Львові 18 сот., на провінції 12 сот. За границею „Свобода“ коштує на цілий рік: в Німеччині 6 марок, в Росії 3 рублі, в Америці 2 долара. Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА“, Львів, Ринок Ч. 10., II. поверх.

Ч. 43.

Львів, субота, дня 21. жовтня 1916.

Рік XX.

Що дістають воєнні інваліди?

Річ зовсім природна, що держава має обов'язок дбати про тих, котрі в її обороні стали каліками. В Австрії сей обов'язок сповнила держава тільки в незначній частині, бо пенсії (ренти), які закон признає воєнним інвалідам (калікам), є дуже малі і не вистарчають зовсім на позне удержане. Обов'язуючий нині закон про заосмотрене військових осіб, що стали інвалідами в військовій службі, походить з 27. грудня 1875; в роках 1891 і 1896 видано додаткові закони, котрі однак не порушують основи закону з 1875 р. і не підвищують інвалідної пенсії.

Родини воєнних інвалідів мають право до дальшого побору причинка на удержане.

В § 6. закону з дня 26. грудня 1912 р. про причинки на удержане для родин змобілізованих є постанова, що причинок на удержане належить ся родині покликаного до чинної військової служби від дня, коли відійде до війська зі свого дотеперішнього осідку аж до дня повороту. З сеї постанови скористали поб. комісії причинкові, і коли вернув домів інвалід, якого родина побирає за него причинок на удержане, то з днем його повороту до громади здержували родині інваліда дальшу виплату причинка на удержане.

Таке поступоване повітових комісій причинкових було дуже несправедливе, бо інвалід найчастіше є неспосібний до своєї дотеперішньої заводої праці, а зі своєї маленької пенсії не може сам вижити, а тим самим не може дати нічого родині, котру давнійше нераз в цілости удержував.

Щоби усунути се лихо, видало міністерство крайої оборони дня 12. червня 1915 р. два розпорядки, які дотичать справи причинка на удержане, і постановило, що родини змобілізованих, котрих урлюповано, або випущено з війська як інвалідів, мають дальше побирати причинок на удержане. За інваліда уважаєть ся кожного, котрого випущено з війська як неспосібного до служби з дпискою „інвалід“.

Про се, чи по приході інваліда домів його родина має побирати причинок на удержане, рішає не сама інвалідність, але обставина, чи інвалід є спосібний до своєї давнійшої заводої праці. На основі розпорядку міністерства війни з 22. січня 1915 р. і розпорядків міністерства крайої оборони з дня 12. червня 1915 р. і 28. вересня 1915 р. усталено, що неспосібним до давнійшої заводої праці є той, хто стратив найменше 20 процент (одну п'яту часть) своєї давнійшої спосібности до праці. Без значіння є се, що інвалід, котрий давнійше був рільником, але через страту одної ноги не може ходити за плугом, косити, жати, отже виконувати своєї давнійше згане, став пр. кошикарем і заробляє як кошикар. Висоту неспосібности до праці мають означити суперарбітральні комісії.

Кожний, кого суперарбітральна комісія узнала за інваліда (за неспосібного до військової служби), але за спосібного до давнійшої заводої праці, сей може в протягу п'яти літ зголосити ся до нового суперарбітріуму (супровіту). Коли при поновнім супровіті узнаєть комісія, що інвалід в між часі став неспосібним до заводої праці, тоді і такий має право побирати інвалідну пенсію.

Інвалідну пенсію можуть признати тільки на певний означений час, пр. на рік, коли комісія сподієть ся, що інвалід за якийсь час прийде до здоров'я; тимчасову пенсію можуть признати найменше на протяг одного року, а найбільше на протяг трех літ. Перед впливом сего часу кличуть інваліда до супровіту і тоді остаточно рішають про дальше побираєть пенсії.

На се, що інвалід є неспосібний до заводої праці, має одержати він з війська посвідку (документ), що може бути ствержене в військовій пашпорті, в пашпорті крайої оборони або загальноного ополчення. Коли інвалід при випущеню його з війська не одержав посвідки спосібности чи неспосібности до заводої праці (що лучаєть ся дуже часто), тоді відповідно до розпорядку міністерства крайої оборони з 28. вересня 1915 р. треба зголосити ся до староства, щоби ц. к. повітовий лікар ствердив висоту неспосібности до заводої праці. Коли таке ствержене є, то родина інваліда зможе дальше побирати причинок на удержане.

Уломність чи недуга, задля якої когось супровітовано, могла повстати не конечно в службі, але могла існувати перед покликанем до військової служби, а мимо сего право до причинка на удержане існує дацьше.

Кілько виносить інвалідна пенсія?

Інвалідна пенсія мужви є степенована після шаржі і виносить: у простого жовніра 6 К, у фрайтра 8 К, у капрала 10 К, у цугсфірера 12 К, у фельдфебля 14 К місячно. Для признання сеї пенсії є рішаючим, чи заходить неспосібність до праці, чи ні.

Додатки за зранене.

Крім пенсії для інвалідів є еще додаток за зранене, який виплачуєть навіть тому, хто є спосібний до заводої праці. З тої причини є случаи: хтось бере тільки пенсію за інвалідність, инший тільки додаток за зранене, а ще инший одно і друге.

Додаток за зранене є однаковий для всіх степенів мужви і виносить 8 К, 16 К, або 23 К 33 сот. місячно. Жовніри, котрих зранила ворожа зброя або инші воєнні прилади і котрих з сеї причини узнано неспосібними до служби, дістають 8 Кор. місячно. Хто знова втратив в наслідок зранення на війні одну руку або одну ногу — одержує 16 К місячно.

Хто не може уживати одної руки або одної ноги і через се є неспосібний до заво-

дої праці, кого тяжко зранено в голову, в груди або в живіт — хочби не було неспосібности до заводої праці, побирає рівнож 16 К місячно.

Хто стратив обі руки або обі ноги, або цілком або майже цілком отемнів, той побирає 23 К 33 сот. місячно.

Можна зречи ся інвалідної пенсії, коли іменно комісія узнаєть, що колишній жовнір поживе правдоподобно еще найменше два роки; тоді можна на домгане жовніра дати йому одноразову відправу, котра є дуже мала, бо виносить 2 і кратну місячну пенсію інваліда; коли отже пр. інвалід бере 6 К місячної пенсії (простий жовнір), то відправа винеє всего 144 К, у фрайтра 192 К, у капрала 240 К, у цугсфірера 288 К, у фельдфебля 336 К. З тої причини є ліпше не жадати одноразової відправи.

Не можна зречи ся за одноразовою відплатою додатку за зранене.

Заосмотрене в домі інвалідів.

До дому інвалідів може бути прийтий кожний інвалід, який потребує окремої опіки. Там одержує він приміщене, харч, одіж і платню (ленунг) після шаржі, як брав при війську; не бере натомість інвалідної пенсії, але за се бере додаток за зранене.

З огляду на се, що тепер є дуже багато отемнелих інвалідів і взагалі таких, що потребують окремої помочи і наглядю, а нема стільки місця в домах для інвалідів, рішило міністерство війни виплачувати таким інвалідам місячне повшале, котре виносить місячно у простого жовніра 50 К, у фрайтра 53 К, у капрала 57 К, у цугсфірера 60 К, у фельдфебля 67 Б, у штабсфельдфебля 72 К. Розумієть ся, що військовий заряд може кожної хвилі здержати виплату повшалії і приказати інвалідови іти до дому інвалідів.

Родини таких інвалідів мають рівнож право до дальшого побору причинка на удержане.

Від коли належить ся виплата інвалідної пенсії.

Інвалідну пенсію і додаток за зранене виплачуєть не від того дня, коли жовнір виступив з військової служби. Коли жовнір інвалід опускає військо і вертає домів, то одержує за всі дни того місяця і за цілий слідуєчий місяць всі свої побори, отже платню і гроші за менажу і хлб; коли прим. інвалід іде до дому 10 цвітня і 31 днів мая. Коли до 1 червня не признано йому і не виплачено інвалідної пенсії, то військовий заряд мусить йому прислати почтовим переказом його всі побори за цілий місяць червень. Час, від котрого маєть ся побирати інвалідну пенсію, мусить бути так означений, щоби можна в час повідомити відділ війська, до котрого належав інвалід і казу, котра має виплачувати сию пенсію.

Державна підмога для інвалідів.

Се, що одержує інвалід, залежить від того, чи має рсдину, котра побирає причинки на удержане.

Удержує родина дальше причинки на удержане, то інвалід дістає свою інвалідну пенсію, або інвалідну пенсію і додаток за зранене.

Є однак случаи, що родина інваліда не побирає причинки на удержане — бо або інвалід не має близшої родини, або родина не має права побирати причинки, вкінці тому, що інвалід був „штандовим“ жовніром відбуваючим трілітню службу, або підофіциром „зупником“, за котрих причинки не належить ся.

В тім случаю дістає інвалід свою інвалідну пенсію, а крім того окрему державну підмоду, котра при 20 до 50 процентовій неспосібности до заводової праці вносить 5 К, при 50 до 100 процентовій 10 К, при повній неспосібности 15 К місячно у всей мужви без огляду на шаржу. — До сего — звісно — може ще окремо прийти додаток за зранене.

Зовсім неспосібні інваліди можуть вимково дістати більше, найбільше однак 50 К місячно (без додатку за зранене).

Інвалідну пенсію і додатки за зранене визначає військова власть і вона належить ся без огляду на се, чи хтось є бідний чи ні. Натомість підмоду на удержане може дістати тільки бідний інвалід і її треба зголосити в громадським уряді свого місяця осідку.

Що одержують родини „штандових“ жовнірів і підофіцирів „зупників“?

Родини „штандових“ жовнірів (тих, що були в звичайних клясах поборових, котрі отже відбувають презенційну службу) не дістають ніякого причинки на удержане. Коли „штандовий“ жовнір або підофіцир „зупник“ стане інвалідом, то його родина може дістати тільки державну підмоду. Вона вносить для жінки 5 К місячно, а кожда дитина інваліда (шлюбна чи не шлюбна) 3 К місячно; коли інвалід побирає 15 К місячно з причини повної неспосібности до заводової праці, тоді кожда дитина одержує 5 К місячно. Пять корон на місяць одержує також шлюбний батько або дідо, бабка або шлюбний батько нешлюбної матери інваліда. Коли би однак більше як дві особи з круга родичів або дідів мали право на підмоду, то тоді в сумі не можна їм всім платити більше як 10 К місячно.

Ту є однак одно застережене, а іменно, що ся підмога належить ся тільки бідним з тим, що ся підмога разом з інвалідною пенсією не може вносити більше як 50 К місячно і що удержане тих, що старають ся о відмоду, залежало в значній частині від доходу з праці інваліда.

І се домагане треба зголосити в громадським уроді свого сталого осідку.

Д-р Степан Баран.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД!

Датки належить відсилати під адресою: **Красвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вкладнову книжочку ч. 5000 з допискою „Народний Фонд“.**

За волю України

наложили головами в місяцях серпні і вересні 1916 слідуєчі українські січові стрільці:

14. серпня 1916

1. стрілець Демянчук Евген, з Гвіздця повіт Коломия; 2. стр. Голод Микола, Серники Середні, Рогатин; 3. вістун (капраль) Андріяс Михайло, Перемишль; 4. віст. Борчук Іван, Садова, п. Сторожинець; 5. старш. десятик (фельдфебель) Істерович Франц, Любачів, п. Тешанів; 6. віст. Кермошук Іван, Жабе, п. Косів; 7. віст. Кондратчук Василь, Іванківка, п. Богородчани; 8. стр. Кураба Франц, Милятичі, п. Львів; 9. віст. Михайлів Осип, Городилів, п. Золочів; 10. віст. Палахнюк Гриць, Любінці, п. Стрий; 11. десятик (цугсфірер) Полянський Іван, Стара Сіль, п. Старий Самбір; 12. стр. Рупа Тимко, Торки, п. Сокаль; 13. стр. Сисак Микола, Волощина, Підгайці; 14. стр. Сорич Юра, Мишин, п. Коломия; 15. стр. Станівський Казимир, Стрий; 16. віст. Старчук Роман, Бабин, п. Кішмань; 17. стр. Туз Олекса, Гижне, п. Рясів; 18. стр. Тимочко Лука, Чернихів, Тернопіль; 19. стр. Шевчук Петро, Сеньків, п. Заліщики; 20. стр. Чабан Михайло, Стріліска Нові, п. Бібрка; 21. стр. Чміль Дмитро, Дитятин, п. Рогатин.

3. і 4. вересня 1916: 22. стр. Абердам Осип, Львів; 23. підхор. Алексевич Тадей, Наварія, п. Львів; 24. стар-

ший стрілець (фрайтер) Банах Петро, Підберезці, п. Львів; 25. стр. Березкий Михайло, Купновичі Старі, п. Рудки; 26. віст. Безпалько Ілько, Завуллі, п. Золочів; 27. стр. Бочан Ілько, Гайворонка, п. Підгайці; 28. ст. стр. Борщ Антін, Подусів, п. Перемишляни; 29. стр. Букеда Дмитро, Золочів, п. Красне; 30. ст. стр. Бідун Михайло, Вибудів, п. Бережани; 31. стр. Бойчук Михайло, Жабе, п. Косів; 32. стр. Бойчук Іван, Винники, п. Львів; 33. стр. Вінтоняк Андрій, Вербіж Вишний, п. Коломия; 34. стр. Дунай Андрій, Вуйковичі, п. Перемишль; 35. стр. Винник Павло, Лядське Шл., п. Товмач; 36. Вульчак Степан, Шпиколоси, п. Золочів; 37. стр. Гадуник Петро, Бачів, п. Перемишляни; 38. стр. Галак Ілько, Коцюбинці, п. Гусатин; 39. стр. Гуркало Іван, Словіта, п. Перемишляни; 40. стр. Гурман Тадей, Бертишів, п. Бібрка; 41. стр. Галіновський Михайло, Свистільники, п. Рогатин; 42. Гавдуник Петро, Волчківці, п. Снятин; 43. стр. Гудзовський Осип, Журів, п. Рогатин; 44. стр. Демянчук Юліян, Пістинь, п. Косів; 45. стр. Дешик Іван, Береги, п. Самбір; 46. стр. Жовківський Михайло, Підгайці; 47. стр. Качалаба Іван, Задвіре, п. Перемишляни; 48. стр. Качуляк Василь, Трофанівка, п. Коломия; 49. підхор. Кліщ Денис, Сулятичі, п. Жидачів; 50. стр. Кончаківський Василь, Рудники, п. Жидачів; 51. стр. Ковальчук Степ., Мозолівка, п. Підгайці; 52. стр. Котів Онупрій, Пенчезин; 53. стр. Круцик Іван, Яблонів, п. Рогатин; 54. стр. Куцій Михайло, Болшівці, п. Рогатин; 55. стр. Кухтяк Остап, Гайворонка, п. Підгайці; 56. хорунж. Кузьмич Ярослав, Пісочна, п. Стрий; 57. віст. Левицький Теодор, Рихтичі Руські, п. Дрогобич; 58. стр. Лозинський Михайло, Передмісте Язл., п. Бучач; 59. стр. Лисак Василь, Залуква, п. Станіславів; 60. стр. Макаровський Андрій, Буск, п. Золочів; 61. стр. Максимчук Іван, Балинці, п. Коломия; 62. хорунжий (фенріх) Максимшин Іван, Ременів, п. Львів; 63. підхорунжий (кадет) Мальований Василь, Звиняч, п. Чортків; 64. підхор. Мота Іван, Лісневичі, п. Львів; 65. підхор. Марцінковський Михайло, Заланів, п. Рогатин; 66. підхор. Надрічний Гриць, Дички, п. Рогатин; 67. підхор. Нагірний Степан; 68. стр. Нечипор Богдан, Самбір; 69. Нестор Степан, Звижень, п. Броди; 70. підхор. Романишин Богдан, Княжолука, п. Долина; 71. під-

Народні — воєнні пісні.

1.

Ударили сумні дзвони
В суботу раненько,
Пізнали ми, що недобре
Віщує серденько.

Вийшли люди скоро з хатів,
Стали поглядати,
Наоколо дзвони дзвонять,
Огню не видати.

Питають ся одні других,
Що має значити,
В селах труби затрубили,
Щоби ся сходити.

Ой зібрали ся війскові
У громадську хату,
— Та скажіть нац, пане писар,
Що маєм діяти?

Писар з вїйтом до них каже:
— Не час говорити,
Неприятель за плечима,
Идем край боронити!

Поїхали всі війскові
Дуже засмучені,
Бо жнива ще не скінчені,
Снопки не звожені.

А за ними жінки з дітьми,
Стали заводити,

Щож ми будем з діточками
Нещасні робити?

Заплакали жінки ревно,
Стала кожда біла,
Вирядила чоловіка
Без гроший, без хліба.

Вирядила чоловіка
В непевну дорогу,
Просіть Бога, щоб щасливо
Вернув ся до дому.

Випкакали жінки сльозів,
Майже цілу ріку,
Бо забрали людей з селів,
Забрали худібку.

Так забрали людей з краю
На час коротенький,
Зморозили їх морози,
Припав сніг біленький.

І погнила їх одежа,
Сорочки їх білі,
А від нужди струпи стали
На їх білій тілі.

Попращали сини мами
Свої старесенькі,
Попращали мужі жінки
Свої солоденькі.

Одних взяли під карабін
Добувати слави,
Других взяли з кіньми возом,
На поле в форшпани.

А дівчата молоденькі
Сумні коло хати,
Бо забрали молодиків,
Нема з ким ся брати.

Полягали десь на поли
Від вражої кулі,
Другі жите коротають
У тяжкій неволі.

хор. Сачик Іван, Мозолівка, п. Підгайці; 72. підхор. Сайко Василь, Кореличі, п. Перемишляни; 73. Савчук Федь, Джурів, п. Снятин; 74. ст. стр. Сіркович Володимир, Вишнівчик, п. Підгайці; 75. хорунж. Соколовський Юліян, Стратин, п. Рогатин; 76. ст. стр. Столашук Ілько, Яворів, п. Косів; 77. стр. Струганів Андрій, Синевідсько Вижне, п. Сколе; 78. стр. Скобель Осип, Липиця Долішна, п. Рогатин; 79. стр. Слук Василь, Любеля, п. Жовква; 80. стр. Теленко Михайло, Бачів, п. Перемишляни; 81. стр. Федорняк Василь, Підгородє, п. Станиславів; 82. Філяк Дмитро, Микуличин, п. Делятин; 83. стр. Холодняк Андрій, Підгайці; 84. стр. Хибінь Семен, Хохонів, п. Рогатин; 85. стр. Червінчак Іван, Потиліч, п. Рава Руська; 86. стр. Чубатий Іван, Сеньків, п. Залішки; 87. стр. Шевчук Андрій, Сороки Львівські, п. Львів; 88. стр. Шевчук Петро, Видинів, п. Снятин; 89. стр. Шевчишин Петро, Двірці, п. Бережани; 90. стр. Штайнбурський Микола, Скоморохи Нові, п. Рогатин; 91. стр. Швед Гриць, Любича Княжа, п. Рава Руська; 92. стр. Шимко Іван, Вербіж, п. Сокаль; 93. стр. Шкредка Іван, Маріямполь, п. Станиславів; 94. стр. Яцульчак Іван, Синевідсько Вижне, п. Сколе; 95. стр. Юрчишин Гнат, Білобожниця, п. Чортків; 96. стр. Голодрицький Микола, Микуличин, п. Снятин; 97. стр. Голуб Степан, Раковець, п. Підгайці; 98. 20. вересня 1916 віст. Вонсуль Іван, Семківці, п. Городенка; 99. 23. вересня 1916 віст. Сорич Федір, Іспас, п. Коломия; 100. 28. вересня 1916 стр. Блажків Василь, Підмихайлівці, п. Рогатин; 101. 29. вересня 1916 Захарчук Михайло, Задубрівці, п. Снятин.

Померли в шпиталі І. Т. Д. 55. в Бережанах: 1. Бабійчук Андрій; 2. Дяків Михайло; 3. Даскалюк Давид; 4. Дручків Андрій; 5. Іванюк Володимир; 6. Гречук Василь; 7. Лопатчук Яків; 8. Олійник Степан; 9. Рибак; 10. Метрипула Семен; 11. Сеньчук Михайло.

Пам'ять героям від рода в рід!

Світова війна.

На російським фронті.

Майже на цілїм російським фронті даєть ся завважати збільшенє ворожої діяльності.

Товариші му ковалі
В темнім зворі яму,
Вже він більше не побачить
Свою рідну маму.

II.

Ой в неділю ранесенько
Сонце ся мінвало,
Приснив ми ся сон дивненький,
Було ми не мило.

Снило ми ся, щом пращав ся
Із своєї родини,
Свою жінку, свої діти
На віки покинув.

Ой не був то сон чудесний,
Але справедливий,
Прийшов розказ від цїсаря,
Світе нещасливий!...

Щоб до двайцятшести годин
З дому вибиратись,
Щоби з жінков, з діточками
На віки пращатись.

Серед жнив канєць роботи,
Смуток наступає,
Пращав ся отець з сином,
Мати умліває.

з чого можна вносити, що Москалі за всяку ціну хотять використати послїдні тижні перед зимою в цілім посуненя на захід своїх становищ. В Карпатах ідуть бої в околиці Кірлібаби, де в послїдних днях удало ся союзним війскам кілька протинаступів, в часї котрих подонено понад тисячу Москалів. На полудневий захід від Дорни Ватри виперто Москалів в долину Негра. Союзні війска здобули гору Смотрець, при чім попало в їх руки грех російських офіцерів і 381 жовнірів. В околиці Рогатина над потоком Нараївкою між Липицею Долішною і Скоморохами Москалі надармо старали ся відперти наш фронт. Відперто Москалів також в Зборівщині і Золочівщині на полудне від залізниці Броди-Львів. На Волини на захід від Луцка Москалі нагальним гарматним огнем острілювали становища союзних війск. Наступи їх піхоти зломано ще перед дротяними перешкодами; Москалі мали великі втрати. На північ від Прилети аж по море позиційна війна.

На румунським фронті.

Випиране Румунів з Семигороду іде дальше вперед. Румуни уступаючи зі східного кута Семигороду, ставляють більший опір на граничних гірських, боячи ся, щоби союзні війска не окружили з трех сторін Букарешту, котрий лежить не так то далеко від семигородської границі і є поважно загрожений теперішню офензивою союзних армій. Румуни, котрі за кілька тижнів війни стратили около одну третю часть своєї армії, є в обаві, що може їх стрінати доля Сербії і тому звернули ся до своїх союзників з просьбою о поміч, яку може їм дати хиба одна Росія, котра знова сама має аж надто багато роботи на своїм фронті.

На італійським фронті.

Осьма італійська офензива на відтинок Сочі добігла кінця. Треба ствердити, що ся офензива що до нагальности і сили напору перевищила всі дотепершні. Італійці конечно хотіли пробити собі дорогу до Триесту, та се їм не вдало ся мимо тяжких втрат і тільки місяцями посунули ся зовсім незначно вперед. Дня 9. с. м. по довгім артилерійським приготуванню розпочав ся італійський приступ на простори межі Градо ді Мерна (на полудневім березі Віппави, притоки Сочі) і озером Добердо, який недовго розширено аж до оселі Святий Петер (на полудневий схід від Горичії) і ще дальше на полудне до Нова Вас. Італійцям вдало ся зайняти сю послїдню місцевість. Від сеї місцевости аж по море ворог безнастанно заливав гарматним

огнем наші стрілецькі окопи і робив приступи, які однак кроваво відперто. Коли Італійці побачили, що в сїм відтинку не перебють ся, вдарили на північну частину височини Комен межі Льоквіцою і монастирем Санто Градо ді Мерна; при довжині двох кільометрів штурмували в силі двайцяти тисячів людей, але надармо.

Третю точку італійських штурмів творив простір на північ від Віппави межі Білією і Вертойбою; ту не віднесли ніяких успіхів.

Офензива на фронт Сочі видко поволи потихає. бо послїдні звіти згадують тільки про місцевість Собер, де наші взяли в полон двох офіцерів і 212 жовнірів та здобули 3 машинові карабіни. — На інших відтинках італійського фронту панує зглядний спомій.

На балканським фронті

Офензива Сарая в Македонії не повела ся зовсім. Французи і Англіїці разом з помічними війсками сербськими, італійськими і російськими хотять за всяку ціну дістати ся до Монастира, а відси до властивої Сербії, і через се відтяли би пряме залізничне подучене Австро-Угорщини і Німеччини з Болгарією і Туреччиною. Тепер пруть головно на область на захід від залізниці Монастир-Фльорина: всі однак їх заходи остали без успіху. Проби наступу на схід від сеї залізниці і над Черною відперто. Положенє союзних війск німецько-болгарських корисне. — В Добруджі лїнія на полудне від Чорна Вода—Констанца перемінюєть ся в позиційну лїнію. Замітного нічого тут не було. — В Альбанії не було ніяких воєнних новин.

На заході.

По обох сторонах ріки Соми триває дальше майже безпереривна битва. Англіїці одержали нові сильні скріплення і кинули їх на німецькі становища. Так само і Французи. Хвилеві незначні успіхи окупили Англіїці і Французи нечуваними жертвами в людях. На загал беручи, німецька оборонна лїнія остала не нарушена. В Аргонах і над Мозою більших битв не було.

На азійським фронтах.

нема і в сїм тижні нічого важного до оповіщення.

Низше подаємо звіт австро-угорського і німецького генерального штабу за час від 10. до 16. жовтня с. р. включно.

Всі війскові, в війску старші,
Діти покидають,
Жінки в жалю і з болізни,
За ними вмівають.

Діти плачуть так за татом,
— Верніть ся скоренько,
Звезіть снопи, сійте жито,
Бо ми ще маленькі...

Ой як коса вітне траву,
То вона зівлєє,
Так не один тато дітий
Своїх не догляє.

В війні нема перебору,
Бідний чи богатий,
В кого ворог пішло кулю,
Мусить умирати.

Серед поля в темнім гаю
Явір зеленський,
Пращав ся бідний жовнір
З конем вороненьким.

Пращав ся бідний жовнір,
Ні з ким ся пращати,
Бо ні жінки, ані дітий,
Ні сестри, ні брата.

Нема кому заллакати,
Ні пошлувати,
Нема кому на могилі
Хреста збудувати.

Ой не одна мати плаче,
З жалю умліває,

Пішлаб сто миль піхотою,
Де син спочиває.

Пішлаб жінка з діточками
На тую могилу,
Посадилаб на могилі
Червону калину.

Ой не будеш мати знати,
Де син спочивав,
Хиба може хтось ти вповість,
Хто в війні бував.

Не жури ся стара мати
І батьку старенький,
Похований в чистім полі
Ваш синок рідненький.

Не завдавай мати дітям
Жалю великого,
За вітчину кровця лєть ся
Твого миленького.

Кує красно зазулечка
І крильцем махав,
Ой не одна вже є вдова,
Ще ніче не знає.

Ще ніче вона не знає,
І не буде знати,
Та аж доки не будуть їй
Черний лист писати.

На війні варт умирати,
Гарно поховатись,
Санітети стягнуть тіло
І в гріб покладатись.

Війти австро-угорського генерального штабу.

Війна з Росією.

(10/10). З російського фронту остаєть ся до оголошеня тільки відперте неприязельських наступів в області Людової і добуте німецькими військами села Гербутів над Нараївкою.

(11/10). На північ від Кірлібаби відперто наступ Росіян.

(12/10). На північ від Солотвини в східній Галичині відперто наступ Росіян.

(13/10). На північ від Кірлібаби відперто в боротьбі на ручні гранати російський атак.

(14/10). На Волині вчора була дуже значна боева діяльність.

(15/10). На Волині боева діяльність Росіян знова скріпила ся. На широких відтинках фронту наші становища через цілий день були острілювані огнем тяжких російських гармат. Місцями рушила з неприязельських ровів і піхота, однак нігде не вспіла дійти до наших засіків.

(16/10) Фронт архикн. Карла: Над угорсько-румунською границею положене не змінило ся. Боротьба веде ся далі. В пограничній куті трох держав на полудне від Дорни Ватри виперли ми Росіян за потік Негра. В наших руках остав 1 офіцер і 127 жовнірів, як також 2 машинні карабіни. Коло Кірлібаби в остатних боях полонено 5 офіцерів і 1097 жовнірів, і здобуто 5 машинних карабінів. На горі Смотриць полонено 3 офіцерів і 381 жовнірів. В обох відтинках вчора російські протинаступи скінчили ся нічим. В області Людової баварські відділи заняли неприязельські становища.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Над Нараївкою, над горішнім берегом Серету і на полудневий захід від Бродів група війск ген. Бем Ермоля видержала сильні наступи. Скрізь відперто неприязеля, який поніс тяжкі втрати.

Армія ген. Терстіянського була цілий день в дуже сильнім гарматнім огни неприязеля. По обох сторонах Затурців неприязельська піхота рушила до атак. Особливо на північ від сеї місцевости атак кілька разів поновлено, при чім уведено в бій велекі маси війск. Неприязель знов відніс тяжке поражене.

Війна з Румунією.

(10/10). На північний схід від Черна-Гевіз наші війська відперли румунські наступи. В граничній області на полудне від Гастег забрали ми неприязелеви гору Негрлюї. Добича з битви під Брашо виносить доси: 1175 бранців, 25 гармат, в тім 13 тяжких, багато возів з муніцією і багато оружя, 2 локомотиви, більше як 800 вагонів переважно наладованих поживою і багато иншого воєнного матеріялу. За побитою 2. румунською армією ідемо погонею в гори.

Армія генерала Арца відперла задні сторожі неприязеля, які станули до бою і доходить до виходу в долину Чік і до долини Дерде.

(11/10). На полудневім фронті в Семигороді не стало ся нічого важного. Коло Кронштадту гранична область очищена. Чік Серед обсадили ми назад. В горах Дердені триває дальше опір неприязеля.

((12/10). В провалі Вулькан румунські наступи не повели ся. В околиці Брашо неприязель мусів відступити в напрямі граничного провалу. В минулих двох днях полонено там 18 офіцерів і 639 жовнірів та добуто одну тяжку гармату, 5 машинних крисів і багато воєнних приладів. Також в горах Дердені і по обох сторонах горішнього Мароша зломали ми румунський опір. Наші війська йдуть погонею.

(13/10). Бої в околиці Кронштадту були успішні для нас. Вчора полонено 1 офіцер і 170 румунських жовнірів та добуто 2 гармати. На східній граници Семигороду наші війська виперли неприязеля з долини горішнього Мароша і Мольте до граничних гір.

(14/10). На полудне від Гатсег (Гецінг) неприязель заволодів частю гірського гребта граничного. Нічним протинаступом відперто його назад. За один верх веде ся ще боротьба. Очишуване полуднево східних областей граничних Семигороду дальше довершуєть ся скоро. В багатьох точках виперто Румунів за провали. Всюди, особливо в області Дердені наші війська беруть в полон цілі відділи зовсім розбитих війск з ріжних румунських формацій.

(15/10). На полудне від Гатсег (Гецінг) наші війська в завязтих боях удержали в своїх руках цілий гірський хребет. На полудне і на схід від Кронштадту не було вчора важних змін. В області східної граници Семигороду очищуєть ся з неприязеля вже тільки вузькі полоси терену в горах Дердє. На схід від Кірлібаби наші війська несподіваним наступом зискали на терені, полонили 3 офіци-

рів і 443 російських жовнірів та добули 1 машинний крис. Німецькі баталіони знова заволодили верхом Смотриць. На полудневий схід від гірського сідла Пантира відперто російський наступ.

(16/10). На румунсько-угорській граници ніяких замітних змін; бої тривають дальше.

Війна з Італією.

(10/10). На фронті в Побережю Італії після 8 дневного сильного артилерійського і мінового приготовленя перейшли пополудни у відтинку між Сан Гардо ді Мерна і озером Добердо до загального приступу проти наших становищ на височині Красу. Був славний день для наших війск, які там бють ся. Безпереривний огонь не вспів їх захитати. З незломимсю силою відперли вони могучі удари, завдаючи неприязелеви дуже великі втрати і задержали в своїм посіданю всі становища без виімку. Бої на фронті в долині Фляймс тривають дальше.

В області Люсія одна з наших стеж полонила 53 бранців. Кілька Італійських наступів на відтинку Гардіналь Бува альта відперто. Також між долиною Сугана і долиною Адижі місцями неприязель проявляє великий рух. На Пасубіо веде ся значніша боротьба.

(11/10). Битва на полудневім крилі фронту в Побережю тривала дальше днем і ночью і поширила ся також на область на північ від Віппави аж до Сан Петер. На лівім фронті між тою місцевостою і морем ішли до приступу дуже значні Італійські сили. Повело ся до наших перших ровів; на полудне від Нова Вас з початку зискав він навіть на терені в напрямі Яміяно. Однак наші протинаступи всюди відперли Італійців назад. За поодинокі части ровів, які остали ся в руках неприязеля, веде ся ще боротьба. Ми полонили 1400 жовнірів.

Боева діяльність на фронті в долині Фляймс ослабла. Італійці в послідних боях не осягнули там нічого. Сутичка на Пасубіо ще не покінчена.

(12/10). Також вчора в третім дни великих боїв піхоти на полудневім крилі фронту в Побережю наші війська удержали ся перед напором неприязеля. На північ від Віппави і на полудне від тої ріки аж до околиці Льоквіци відперто всі Італійські наступи.

На схід і на полудне від Опачія Селля неприязель зискав на терені. Нова Вас пала ся в його руки. Дальше на полудне аж до моря неприязель кількакратно вдирав ся до поодиноких частий фронту, але все його

Кожний жовнір має бляшку,
Будуть му глядіти.

Санітети знайдуть бляшку
І дають старшому,
Старший в книжку записує,
І дає до дому.

Є та бляшка у кишені
Із правого боку,
Довідуєсь стара мати
Аж в півтора року.

Буде знати жінка, діти,
Що вже нема тата,
Буде знати сестра рідна,
Що вже нема брата.

За Самбором у Карпатах
Там їх вирубали,
І там майстрів кілька тисяч,
Коли рихтували.

Як вобили коли в землю,
Дроти затягали,
Нас молодих всіх вояків
В ряди розставляли.

Ой волів би бідний жовнір
На війні вмирати,
Та ніж марби до родини
Каліков втратити.

Не один верне до дому,
Нічо не застане,
Нема жінки, нема дітий,
Серце му зівяне.

Зачинає ся питати,
Хто в селі зівстав ся,
Була жінка, були діти,
Як я вибирав ся.

Сходив цілу Угорщину
І цілі Карпати,
Як спитав ся в ріднім селі,
Де жінки шукати?

Один каже, як Москалі
З канонів стріляли,
То був розказ, щоби з села
Всі ся вибирали.

Третий каже, що колійов
В „Веньгри“ їх забрали,
А котрим Бог допоможе,
То будуть вертали.

А кому Бог допоможе
Застати родину,
То аби знав, що в щасливу
Вредив ся годину.

А ми за тих помолім ся,
Що пішли зі світа,
А нам коби ще прожити
Довгі й многі літа...

Звідки маги буде знати,
Що син у могилі,
Битва була задалеко
На тисячій милі?

Буде мати стара знати
І маленькі діти,

відпирано назад. Альпейські війська визначилися в бою. Число італійських бранців збільшилося на 2700.

В деяких місцях фронту в Каринтії і в Тиролі слабші неприятельські відділи безуспішно підприняли проби атаки. На Пасубію, де оноді ми взяли взад наші становища з Коль Магон на верх Роїте, день і ніч пройшли спокійніше.

(13|10). Діяльність атакуючих італійських військ на боевм фронті в Побережю вчора була слабша, як в попередних днях тяжких боїв. Всюди зусилля неприятеля видістати ся поза свою лінію між Сан Градо ді Мерна і Нова Вас зломали ми нашим огнем.

По полудні 45 дивізія італійської піхоти, скріплена відділом берсалієрів заатакувала наші становища на північ від Льоквіци. Той наступ остав без успіху, причім неприятель поніс нечувані втрати. Вернуло тільки небогато людей. Люблянський полк піхоти ч. 27 і відділи полку піхоти ч. 46 своєю хоробрістю заслужили собі на велику похвалу.

Так само без успіху, як в північній відтинку Красу були також кількакратні зусилля неприятеля на полудневім крилі і на північ від ріки Віппави, спрямовані проти Білія і Верроїба. На Пасубію наші війська відперли два наступи на гірський хребет Роїте.

(14|10). Супроти того, що і вчашній день на боевм фронті на Побережю пройшов спокійніше, треба взажати відпертим боями з дня 11. с. м. осьмий великий наступ Італійців. Неприятель сим разом згромадив ще більші свої сили проти полудневого крила, як в послідних битвах. Між морем і горами на схід від Гориції впроваджено до бою третю армію і части другої армії, загалом около 16 дивізії піхоти з дуже могутною артилерією і великою кількістю батарей і метавок мін. Наші оборонці Красу з погордою смертю видержали цілий тиждень в найтяжшм огни, а опісля через три дни встояли ся перед безнастанними приступами переважаючого числом неприятеля, поки втрати не спонукали його здержати свій наступ.

(15|10). Боева діяльність на загал була не велика. В околиці Гориції Італійці нині рано заатакували наші становища на горах на схід від Собер. Той наступ ми частю зломали артилерійським огнем, частю відперто його в боротьбі з близька. На схід від Тридента стручено у воздушній боротьбі неприятельський літак Фармана.

(16|10). Коло Собер наші війська полонили 2 офіцирів і 212 жовнірів і здсбули 3 машинові карабіни.

Валти німецького генерального штабу.

На оході.

(10|10). Фронт кн. Леопольда Баварського: Коло Кол. Острова (над Стоходом на північний захід від Луцка) виперли ми Росіян з висуненого наперед становища й відперли протинаступи. Німецькі відділи здобули приступом село Гербутів на захід від Нараївки, поносячи самі дуже малі втрати, причім поаонили 4 офіцирів і 200 жовнірів і здобули кілька машинових карабінів.

Фронт архикн. Карла: В Карпатах скінчили ся нічим російські протинаступи перед становищами, які ми здобули 8. с. м. на Бабі Людовій.

Фронт в Семигороді. На східнім фронті всюди зроблено поступи. Ми здобули вихід з гір Гаргітта і гір Барольських до горішної і долішної Чік (долина Альту). По обох сторонах Кронштадту побідні війська остро назирають на уступаючих побитих Румунів. Доси з тридневої битви шід Кронштадтом полонено 1175 жовнірів і здобуто 25 гармат, в тім 15 тяжких, багато возів муніції й оружя. Крім того здобуто 2 льокомотиви і над 800 возів, наладованих переважно поживою. По згідним донесенням усіх військ неприятель поніс дуже тяжкі кроваві втрати.

На захід від провалу Вулькин здобули ми граничну гору Негралюп.

(11|10). З обох фронтів нічого нового. Фронт в Семигороді: В долині ріки Морош неприятель ставляє ще завзятий опір. В долині Дердені і на північний схід від Парайд знова неприятель уступив. На від Чік Середа і дальше на полудне в долині Алюти відперто його. Погоню побитої під Кронштадтом другої румунської армії ведено дальше.

(12|10). Нічого важного.

Фронт в Семигороді. В долині Марош неприятель не вдержав ся супроти окрилюючого наступу. Також дальше на північ починає уступати. Йдемо за ним погонєю на цілім східнім фронті. Другу румунську армію виперто до становищ над границею. В гірських боях в послідних двох днях попало в наші руки 18 офіцирів і 639 жовнірів та добули ми одну гармату 10 см., 5 машинових крісів, багато муніції і оружя.

(13|10). Положене не змінило ся.

Фронт в Семигороді. Кітловини Дерде і і Мцек, горішна й долішна Чік вільні від неприятеля. Погоня йде далі. На гостинці Чік Середа — провал Тімеш неприятель ставить ще завзятий опір. В успішних перепалках на граничних горах на схід і на полудневий

схід від Кронштадту полонено 1 офіцира і 170 жовнірів і здобуто 2 гармати.

(14|10). В богатых місцях фронту на захід від Луцка значна боева діяльність.

Фронт в Семигороді: Погоня на східнім фронті поробила добрі поступи. Також на гостинці Чік Середа — провал Тімеш неприятель уступив. В граничних провалах краю Бурців союзні війська зискали на терені. Румуни втратили там 292 людей як полонених, в тім 8 офіцирів, а також 6 машинових карабінів. На захід від провалу Вулькан відперто протинаступом неприятельські наступи. В однім місці неприятель осів ся на лінії гірського хребта.

(15|10). На фронті на захід від Луцка тривала дальше скріплена боева діяльність. Сильний артилерійський огонь, який сягав менше більше від Синявки над Стоходом до області на схід від Горохова був вступом до російських наступів, які вчора обмежили ся до лісного терену на полудне від Затурців і до околиці Бубнова, а які відперто. Також між залізницями з Плугова і Рогатина до Тернополя і над Нараївкою оживили ся бої. В Карпатах добули ми назад утрачений дня 21 вересня верх Смотриць. У відтинку Кірлібаби австро угорські війська в наступі осягнули користи і полонили 444 людей.

Фронт в Семигороді: На східнім фронті успішні бої з неприятельськими задними сторожами. В граничних провалах країни Бурців не було важних змін. По обох сторонах провалу Сурдук відперто наступи Румунів.

(16|10). Фронт кн. Леопольда Баварського. На захід від Луцка сильні наступи на відтинку Зубельно Затурці, приготовлені нагальним артилерійським огнем зломано, при чім неприятель поніс тяжкі втрати.

Частинні наступи на полудне від залізниць Бродя-Львів і в низі Грабарки також остави без успіху. Значні російські сили рушили до приступу в глибоких рядах над Нараївкою між Липницею Долішною і Скоморохами. Приступ не повів ся, а також і там завдали ми неприятели тяжкі втрати.

Фронт архикн. Карла. В Карпатах німецькі баталіони підчас пширювання осягнутого успіху на гсрі Смотриць відперли протинаступи і полонили 3 офіцирів і 381 жовнірів. На Д. Команія баварські війська добули приступом кілька російських ровів. На схід від Кірлібаби підчас наступів австро-угорських полків відперто російські протинаступи. Полонено більше як 1000 бранців. На полудневий захід від Дорни-Ватри союзні війська виперли неприятеля в долину Негра.

На семигородським фронті бої над румунською границею тривають дальше.

III.

Просіть Бога щиро люди,
І Пречисту Мати,
Щоби не йшов тяжкий ворог
Наш край рабувати.

Бо як буде тяжкий ворог
Наш край рабувати,
Буде нами як волами
Всюди поганяти.

Каноніри і піхота,
Козаки московські.

Нагостили, нагостили
Тай тяжко воюють,
Що найкращі міста були,
Вороги панують.

Що найкращі міста були,
То їх зрабували,
Тай всі почти і бангофи
Вни порабовали.

Ой то в нашій Галичині
Тревогу завдали,
Просіть Бога щиро люди,
Щобим побороти.

Просіть люди щиро Бога,
Тай ви дрібні діти,
Щоби тії європейські
Царі вспокійти.

Бо як царі вспокоять ся,
Війна покінчить ся,
Тоді наша Галичина
Тай розвеселить ся.

Тай як вона звеселить ся,
Звеселять ся люди,
І нам тогди нещасливим
Краще жити буде.

(Пісні ці повстали головно зимою 1915 року підчас першої московської навали.)

Записав
Андрій Вабюк.

Ой то сумно в кожній хаті
І в кожній родині,
Ой то сумно кожній мамі
І кожній дитині.

Не один муж лишив жінку,
А син лишив маму,
А не один парубочок
Дівчину кохану.

Тай не один лишив маму,
Що му найшдирійша,
Та не один дівчиноньку,
Що му наймилійша.

Тай не одна дитиночка
Стада сиротою,
Мелоденька дружиночка
Бідною вдовою.

Ой то було із давних літ
В Галичині тихе,
Сеге року Галичину
Навістило лихо.

Приїхали в Галичину
Тай немилі гості,

НАРОДНА КАНЦЕЛЯРІЯ

ΔΥΔΥΔΥ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. ΔΥΔΥΔΥ

урядує в загально-народних справах що дня від 11 до 1 год. в полудне. Про всі події загально-народного значіння (надужиття, справи виселення, справи шкільні і т. д.) треба повідомляти письменно. Зібраний матеріал передасть Народна Канцелярія нашій парламентарній репрезентації.

Зі світа.

Греція.

Англія і Франція що раз сильніше беруть Грецію в свої руки. Рівночасно юдять вони грецьку суспільність проти грецького правительства і грецького короля, попирають явно бунтівників, здержують довіз средств поживи, а в послідних днях приступили до правильного розоруженя Греції.

Зачали від воєнних кораблів, котрих Греція і так має незначне число. Кораблі розоружено і під вартою французських і англійських кораблів затягнуто до пристаней. Всі грецькі пристані забрали Французи і Англіїці у свої руки, так що тепер мають повну контролю над всім, що приходить до Греції. В свої руки взяли вони також контролю над грецькою поштою і телеграфами, а недавно і заряд залізниць, котрими мають перевозити своє військо. Одним словом, властива державна власть знаходиться нині в руках Англії і Франції і вони поступають в Греції так, наче в занятім краю.

Остала ще тільки грецька армія, але і її грозить доля грецьких кораблів — себто розоружене. В значній частині грецької армії панує безголове піддержуване свідомо за англійські та французькі гроші. Часть грецької армії вповіла навіть послух королеви Констанцинові і перейшла на сторону Венізелоса, який всіма силами пре до війни з Болгарією і організує оружну поміч для англійсько-французької армії під Солунем. Однак багато офіцерів і жовнірів (особливо резервістів) остає вірними королеви і не хоче війни. З тої причини Англія і Франція вже не дуже назирають на те, щоби Греція вмішала ся до війни по їх стороні, бо не довіряють грецькій армії. Протівно, чуючи, що самі мають багато гріхів супроти Греків, потерпають самі за свою шкіру і щоби бути безпечними в Македонії, стремлять тепер до повного розоруженя цілої грецької армії; можливо, що власть ся їм в найближшій часі се перевести.

Сполучені Держави і війна.

Найліпші інтереси на війні роблять Сполучені Держави північної Америки. Велика частина муніції, якою так щедро сиплять війська держав почвірного порозуміння, походить як раз зі Сполучених Держав, так само оружје, одіж, обув і живчість та всякі воєнні прилади. Все те спроваджувано кораблями, з чого скористали Німці, котрі вислали недалеко американських берегів більше число підводних лодок і зачали польоване на мори на ті американські кораблі, котрі везли до Європи оружје, муніцію або взагалі воєнну контрабанду. Лови були успішні і Німці в короткім часі пустали на дно багато американських кораблів. Се викликало в кругах великих американських фабрикантів і торговців, що заживають величезні мільони на європейській війні, занепокоєне і англійсько-американські газети зачали знова нападати на Німців. Німці признають, що їх підводні лодки затоплюють американські кораблі на мори, кажучи, що мають до сего право, бо кораблі везуть воєнну контрабанду для їх противників. Тетерішній спір між Сполученими Державами і Німеччиною не є однак так різкий як перед роком, коли грозила війна між тими державами, і здасть ся, що і сей спір покінчить ся миром, хоч Німці не хотять зменшити своєї борби підводними лодками.

АНДРІЙ БАБЮК.

Народне горе в пісні.

Був край на світі, гарний, багатий. Пишав ся урожайними полями, широкими селами, що тонули в садах і людьми з похнюпленими головами та чорнимп — спрацьованими руками. Деревляна церковця захована між буйним галузем ясенів, хилила ся з кожним роком нисше, западала ся в землю, а мов на глум вироста велика коршма на середині села з мурованим комином. Панський двір, обведений високим плотом, зовав ся меж старезними липами на горі, а в нім бавили ся наче в раю безжурні панянки з паничами. На широкій веранді, у вигіднім кріслі, погойдував ся череватий пан з довгою люлькою в зубах і усміхав ся приязно що хвиля. Любував ся забавою посвоячених старших дітей...

На поміч скочили жваві діти своїм батькам. Спільно стали в обороні дорогої країни. Стало завзяле Січове Війско... Окрите славою, визволяло воно зруйновані — рідні села, віддавало своє жите, посвячувало себе страшним мукам в обороні свого народу...

А по селах тужили матері, жінки, дівчата... Сестричка залита сльозами ховала своє личко між віти калини і тужила за рідним братчиком. Потім заспівала з тиха — жалісно і її стало красше на душі. На папері післала вона братчикови слова жалю й туги, післала на далеку чужину. Писала:*)

В суботу раненько, ще сонце не сходить,
А два пташки вповідають, що листок

[приходить.

Ой вийшла я до тих пташків, стала ся питати,
Дають мені ті два пташки листочок читати.
Зачав рано у неділю соловій співати,
Знадив мене до братчика дрібний лист писати.
Як я сей лист написалала, на серцю тужила,
Буйним вітром й соколятком до тебе пустила.
Повій вітре буйнесенький до краю чужого,
Та занеси мій листочок до братчика мого.
А послухай мій братчику, що буду казати,
Прошу мені на сей листок дещо відписати.
На щос мені відписав карточку маленьку
І пращав ся ти зі мною в саму неділеньку.
У Пядиках доріжечка камінечком вбита,
То нам були цего року дуже сумні свята.
Ой повіяв буйний вітер тими долинами,
Господь знає милосердний, що ще буде з нами?
Ой повіяв буйний вітер, повіяв тихенький,
Ой верни ся із чужини братчику рідненький!
Ой верни ся із чужини ти рідненький брате,
Бо за тобов отець, мати і сестричка плаче.
Плаче мама, плаче сестра, заходить в жалобу,
Ой верни ся мій братчику до рідного дому.
Ой перестань мій братчику мечем воювати,
Бо тя ворог мечем убі, мусиш умирати.
Ой верни ся ти мій брате у свій край

[миленький,

Та най тебе ще побачить твій отець

[старенький.

Ой Івасю, Івасечку, імя твоє миле,
Ой як тебе Івасику далеко займили.
Ой займили тебе брате до чужого краю,
Ой верни ся мій братчику, не тебе чекаю.
Ой чекаю, ой чекаю, стану ся дивити,
Нема брата рідненького, що буду робити?
Ой піду я на той горбок, під той хрест

[біленький,

Ой Господи милосердний, де мій брат

[рідненький?

— „Ой не сумуй рідна сестро, він щасливо

[верне,

Та як-же він Україну виграє напевно...”

Молодий братчик-жовнір, захований в земляних закопах на чижині, в царстві слави, мук і смерти, читав листок сестрички і зрешував його сльозами. Йому пригадувало ся рідне село й „доріжечка камінечком вбита“, пригадали ся старенькі родичі, що плачуть за ним й „заходять в жалобу“, пригадала ся й сестричка, що „на серцю тужить“ і просить-благає його з плачем, щоб повернув до дому. Пригадав ся й „хрест біленький на горбку“, де виглядає його дармо з чужини сестричка. І багато багато пригадував йому той листок... Він відписував короткими — щирими словами, дякував за пісню і писав — потішав, що приїде незадовго...

В иншій пісні співаєть ся про початок тої тучі — хуртовини, про перші вістки за неї, про пращанє тих, що відходили... Ще в иншій пробиваєть ся розлука матері за сином, дитий за батьком, дівчини за милім... Описуєть ся точно похорон убитого жовніра на побоевищі, поворот каліки з війни. А все воно, змальоване простими та вірними словами, повними жалю, суму й болю, як душа нашого селянина. Всі терпіння вилиті в тужній народній пісні, всі благання й перестороги. Вони, то зеркало душі наших селян, котрим багато довело ся пережити за час війни...

Воєнні пісні заступили по наших селах давні, їх співають повільно-сумно, а настроїй буває тоді дуже поважний та святочний. Ніколи не старієть ся така пісня, її співають уже більш двох років і вона усе новію. І коли не загинуть ті пісні, будуть переходити

*) Пісні, котрі подаю, записані на Покуття в селі Пядиках. Подаю їх так, як співали селяни, без огляду на граматичні (в літературній мові) помилки. Подібних пісень про війну певно по усіх селах нашої Галичини. А. Б.

Красше повлило жите по селах. Працював кождий на себе. Батьки для дітей, щоб не бідували, а жили краще як їх діти. Свобідний вітер гуляв по полях, дрович ся з лугами, що оздоблені шуміли, з садами, що стогнали зі злости... Жите селянина стало довгим днем праці для власного майна. Гарував кождий, тряс ся над своїм... А голови не були уже похнюплені, очі прозріли з темноти...

Український нарід пробудив ся.
Минали так довгі роки.

Та змінило ся знова немало. На хвилях свобідного вітру прилетіли грізні — рвучі бурі, з півночі зближала ся ще туча і сунула на край, що відживав по довгих роках недоли. Сунуло ся нещастє з роззявленою пащекою, що хотіло жертв, бажало крові... В обороні рідної землі станули батьки й сини з оборонним оружєм. І пігнали вони вперед гонені вихром завзяті й зайлості, пігнали в чужину... У них на гадці був ще один великий край, що стогнав у ярмі, край такий самий як їх, з такими-ж людьми, ще багатший і кращий. Вони пішли визволяти його...

Одні падали мертві по дорозі, другі відсвіжені новими надіями йшли дальше вперед. Завила буря, грюкнули громи, затрясли світлом... Захитала ся сила. Оборонці не оперли ся грізній тучі... їх край замінив ся в руїну.

з роду в рід і останують як гіркі спомини великого часу, в котрім рішала ся доля на-рода, а пачать кровю записана, остане на ві-ки у нашім народі...

Представлення до повітових комісій причинкових і жалоби до ц. к. най-висшого трибуналу адміністраційного у Відні в случаю відмови причинка на удержане

„вносить адвокатська канцелярія“

Д-РА СТЕПАНА БАРАНА

у Львові, ринок ч. 10.

НОВИНКИ.

Українське гімназія в Долині. При далеких відгуках гарматних стрілів кінчив ся шкільний рік 1915/16. В непевности, чи дове-де ся їм по вакаціях вернути до гімназії, розізджались ученики домів, бо марево воро-жого наїзду здавалось близьким. Одначе кров оборонців не лилась даром. Нині ми безпечні. Ся певність зібрала гурток долинь-ских інтелігентів в дни 1. вересня під про-водом д-ра Михайла Пачовського на нараду, на якій рішено отворити гімназію і на рік шкільний 1916/17, бож вона, долиньська гімна-зія, одиноке забороло для молодіжи еваку-ованих повітів і гімназій. Брак грошей, занед-бане підготовляючого курсу до 1-ої класи, брак будинку, бо військо заняло було гімна-зіяльний будинок, виїзд деяких людей з До-лини, — все те було великою порепною в отвореню гімназії. Завдяки однак старанням д-ра Пачовського скликано загальні збори кружка Українського Товариства Педагогічно-го, вибрано новий заряд кружка, вибрано ширший гімназ. комітет, тимчасову управу гімназії поручено одному з учителів тутеш-ної гімназії і праця пішла скоро вперед. Вписи переведено в днях 1. і 2. жовтня, а вступи-ні іспити до 1-ої класи 3-го жовтня; вписа-лось дотепер від першої до пятої учеників 134, хоча вступні іспити до клас висших (II-V) ще не покінчено. Правильна наука в гім-назії розпочалась дня 5. жовтня. Комітет гімназіяльний отирає і класу VI і в тій справі дождзе рішення шкільної ради, кра-євої бо отвореня домагають ся евакуовані ученики з Черновець, Коломиї і Станиславо-ва. Для бідних учеників отворено бурсу, де головно даром принимаєть ся учеників ева-куованих повітів; ті ученики не платять ні за удержане в бурсі, ні за науку в гімназії. Комітет гімназіяльний звертаєть ся до жерт-венности нашої суспільности, щоби ласкаво поспішила з датками на сю бездомну моло-діж, яка у нас знайшла прміщене. Коли до-линьський повіт пригорнув до себе молодіж з подальших повітів, числить на те, що по-віти вільні від наїздуприйдуть гімназіяль-ному комітету в Долині помічю. Датки просимо слати до дирекції української гімна-зії в Долині.

Іменоване православного архієрея для Галичини, з Петрограду доносять московсь-кому дневнику „Русское Слово“, що митро-полит Пітірїм прийняв депутацію галицького православного духовенства, котра про-сила його о іменоване православного архіє-рея для Галичини — з огляду на те, що вла-дику Евлогія усунено. До депутації належали батюшки (всі бувші уніати, що перейшли на православне): Гоцький (зі Струтива коло До-лини) Цибала і Клобук. Петроградський „День“ довідує ся одначе, що на-разі справу обсадження катедри архієрея для Галичини відложено до кінця війни. Православні вірні в Галичині позістануть надалі під опікою військового протопресвитера Тітова; в тім випадку, коли би присутність архієрея була конечною, його заступати буде владика Три-фон.

Машини і знаряди рільнічі по зни-жених цінах. Правительство дає для ріль-ників, котрі понесли через війну втрати в мертвім господарськїм інвентарі, опусти і кредити при закупні нових машин і рільнічих знарядів, а також довготермінований кредит.

Наші рільніки, котрі мають намір докупити тепер дещо з мертвого Інвентаря, можуть зголошувати ся по близші інформації що до сего в „Краєвім Союзі господарсько-торго-вельних Спілок“, Львів, ул. Зіморовича ч. 20, подаючи о які машини чи знаряди хотять старати ся.

В який спосіб можна пересилати гро-ші полоненим жовнірам в Росії? Гроші до полонених в Росії можна пересилати, і то майже без ніяких коштів пересилки і як на теперішні відносини, які панують в Росії, зовсім певно, також через філію Австро-угор-ського Банку у Львові. Щоби гроші певно дійшли до рук адресата, потреба подати з всіми подробицями і дуже читким письмом точну адресу полоненого. Гроші складаєть ся в Банку в коронах, а полонений одержує їх в рублях. Одержані гроші пересилає Австро-угорський Банк разом з адресою полоненого за посередництвом одного з банків країв неутральних банкови в Петрограді, звідки гроші ідуть вже прямо до полоненого. Кіль-ко часу потреба, щоби полонений одержав гроші, не даєть ся докладно означити, однак коли висилаючий бажає собі — що треба в листі до філії Австро угорського Банку у Львові виразно завначити — щоби полонен-ий одержав гроші дещо скорше т. є. з Пе-трограду дорогою телеграфічною, то банк числить собі при такій пересилці окол 5 К за телеграму.

Омадно з нафтою. Правительство ви-дало розпорядок, котрим занято нафту в Австрії з днем 20 вересня с. р. для держави. Продаж нафти буде імовірно відбувати ся на основі контрольних карт, в скількості що-найменше о 40 проц. меншій, як виносила дотеперішне спотребоване нафти. Тому повин-но ся як найощаднійше уживати нафти.

Заняте шпагату на воєнні ціли. Мі-ністерським розпорядком з 8. с. м. зарядже-но заняте і віддане конопляного шпагату грубости що найменше один міліметр на во-єнні ціли. Треба віддати кожду скількість, яка перевищає вагу одного кільограма. Обовязок відданя не відносить ся до приват-них господарств. Віддати мають шпагати всі продуценти і торговці тим товаром, всі влас-тителі промислових, ремісничих і рільнічих підприємств, канцелярії, бюра, стоваришеня і заведеня. На окреме прошене може міністер-ство торговлі увільнити від того обовязку. Віддати шпагати треба найпізнійше до дня 21 с. м. Продуцентам буде платити ся за 1 кг. 8 К. 50 сот., всім иншим 9 К. 50 сот. Шпагату потребує військова управа до виро-бу соломяних чобіт, які мають охороняти жовнірів перед морозом.

Ніклеві 20-сотикові монети важні тіль-ки до 30. цвітня 1917 р. По думці розпо-рядку ц. к. міністерства скарбу з 31. липня 1916 р. вільно буде приймати в приватнім обороті ніклеві 20-сотикові монети тільки до 31. грудня 1916 після номінальної їх вартос-ти. Банки, каси і інші фінансові інституції можуть вимінати їх найпізнійше до 30. цвіт-ня 1917.

Зміна адреси. Подаєть ся всім інтере-сованим до відома, що Боева Управа і Збір-на Станиця у Відні українських січових стрільців у Відні, які до тепер мстили ся у Відні XIV. Goldschlagstrasse Nr. 108, пере-несли ся а саме: Збірна Станиця У. С. С. до VIII. пов. Langegasse Nr. 36, а Боева У-права до VIII. пов. Lederergasse Nr. 20. І пов. На ті адреси треба від тепер слати всі письма.

Ц. к зборіське староство тепер в По-моряках, послідна почта Дунаїв, взиває за-ряди евакуованих громад, щоби подали ста-роству свої адреси в ціли виплати евакуо-ваному населеню грошей за воєнні чинитьби, волягоди особистих справ і т. д. Се візване відносить ся особливо до зарядів тих громад, які евакуовано без інтервенції староства.

Успіх 5-ої німецької позички воєнної. Субскрипція 5-ої німецької позички воєнної впринесла доси 10 і 1/2 мілярда марок. З при-воду того світлого висляду позички цісар Вільгельм вислав до державного канцлера депешу, в якій заявляє, що в успіху тім ба-чать довіре німецького народу до себе само-го та його незрушену волю довести війну до побідного кінця.

Два оселедці на тиждень. В міських склепах в Кольонії в Німеччині обмежено

продаж оселедців до двох на тиждень, вик-лючно для мешканців міста і за предложенєм хлібової карти, на якій прибиває ся окрему печатку.

Президент відкинув іміграційний біль. Предложений президентсви Вільзонови до підпису іміграційний біль (закон) мимо силь-ної опозиції зі сторони сенату, президент уневажнив. Біль сей полягає на сім, щоби неграмотним смігрантам заборонити вступ до Сполучених Держав. Дотичний біль був уже кілька разів предкладаний президентови до потвердження, але Вільзон під жадним услівем не хоче його підписати. Так отже і на будуче неграмотні можуть без перешко-ди виїзджати до Сполучених Держав північ-ної Америки.

Один доляр за фунт жіночого тіла. При розправі Йоська Ботвіна, торговельника „живим товаром“ в Нью Йорку, яка там не-давно відбувала ся, викирили ся стргшні подробиці, які ясно змальовують американ-ську публіку і культуру перед цілим світом. Між загалом панує велике обуренє, бо жерт-вою галицьких і російських жидків гандлярів (тим поганим ремеслом займають ся тільки жиди) впали самі найкрасші учениці, яких забирали майже просто по дорозі зі школи до дому. Зараз вивозили дівчата поза Нью Йорк, а згодом повертали з ними назад. Дів-чата продавано в скритих норах. В одній італійській гали відбув ся торг на 16-літню дівчину. „Товар“ виставлено на продаж на-го. Почала ся ліцитація — хто дасть більше. Коли два купці не могли погодити ся на ці-ні, тоді агент предложив продати „товар“ на вагу. Дівчину зважено і „купець“ запла-тив по 1 долярови за кождий фунт ваги.

Статистика злочинів в Нью Йорку. Мі-сто Нью Йорк може похвалити ся великим числом ріжних злочинів. Протягом остатних 6 місяців с. р. занотовано в тм місті 26 544 случаїв тяжких злочинів. Злочинів скрито-вобійства було 94. Вломів і крадежий на біль-шу скалю було 9.575. Всіх оскаржених осіб (між ними були і невинні) було 38.725. По-карано 48.681 злочинців. Нещасливих случаїв на улицах було 10.018.

Міліонер зійшов на жебрака. Патрик Калгун, який перед роками був президентом трамвасвої компанії в Сан Франціско, збан-кротував. В суді в Клівленд виявило ся, що з цілого його мастку, 14 міліонів долярів, остало ся йому 4 доляри і 55 центів. Є він з засади ворогом робітництва і дуже ненави-дить всякі демонстрації, які устроюють ро-бітники. Найгіршою хоробою на його нерви є страйки. Коли між робітниками його ко-мпанії вибух страйк, Калгун висунув велику суму грошей, щоби лише страйк здавити. Був ворогом робітничих товариств, тому і його банкрутство було пожаданим в інтересі робітників.

„ На часі! - На часі! „

ЩО ТРЕБА РОБИТИ ЩОБИ ДІСТАТИ ПРИЧИНОК НА УДЕРЖАНЕ ?

Написав д-р Степан Баран. — Бібліотена „Свободи“ ч. 2.

Ціна 20 сот., з почт. пересилкою 30 сот.

Замовляти треба

в Адміністрації „Свободи“, Львів, ринок ч. 10.

Шукають :

Пошукую жінки Марії Шкутяк родом з Грабівки пов. Калуш з двоїма дітьми Іваном і Ганусею, котрі з Праги мали виїхати на бараки. Хто знав би їх адресу, прошу пода-ти мені, а за се жертвую 10 К на „Богвий Фонд“. Передовсім прошу Вп. українське учительство. — Никола Шкутяк у Матія Ко-вальчука, Завій, п. Калуш, Галичина.

ЕВАНГЕЛІЯ

на неділі і свята

в перекладі на українську мову.

Книжечка, яка повинна знаходити ся в кожній українській хаті. Для тих, що стоять в полі, в школах є она найкращою духовною розрадою.

— Ціна 1 корона. — Ціна 1 корона. —

Замовляти: „Свобода“, Львів, Ринок 10.

При замовленю посилаєть ся рівночасно гроші (1 К.) за книжку, а ми того самого дня висилаємо замовляючому. Жовнірам на усі Feldpost-и також шлемо. — А хто пришле відразу гроші на десять примірників, то є 10 К., то дістане ще одну книжку даром.

ЗАМОВЛЕНЬ БЕЗ ГРОШИЙ НЕ ПРИНИМАЄМО.

Оголошення.

Для тих, що оголошують ся, подаємо до відома, що у нас є така тарифа:

Оголошення звичайні за стрічку одношпальтову дрібним друком або її місце 20 с. — Надіслане за стрічку дрібним письмом або її місце 60 с., в оповістках 80 с., в часті редакційній 1 К. Повідомлення про вітання, заручини і т. п. по 1-50 К за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 6 с., найменше 60 сот. Слова грубшим друком числять ся подвійно. Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Хто з передплатників „Свободи“

виняв місце побуту так з селян, як і жовнірів (Feldpost), нехай зараз напише до адміністрації „Свободи“ і подаючи нову адресу, конечно подасть рівночасно попередню (стару) адресу.

Купуйте і замовляйте!

Ціна: штука 30 сот. (почт. 35 сот.)

10 штук з почт. оплатою	К 3.00
25 „ „ „ „	7.20
50 „ „ „ „	13.50
100 „ „ „ „	25.00

Від 25-100 шт. поручено (рекомендовано).

Печатаєть ся відривний денний календар на 1917 р.

4-5 замовлення приймає: **А. ОКПИШ, Львів, Ринок ч. 36.**

В темноті

ночі, в темних просторах, можна кожної хвили бачити, котра година, не треба наперед світла, наколи лише маємо Радіом-годинник! Але треба купити лише Suttnera Радіом-годинники, що мають постійну силу світла, а ніяких з сих конкурентних менше вартих світлячих годинників, у яких безвартісна фосфорова світляна матерія никне в короткім часі!

- Ч. 600. Дуже гарний, правдиво ніклевий Анкер-ремонтар годинник на камінях з І. Радіом світлячим циферблатом і вказівками, дуже точно справлений. К. 8.40
- 1280. Радіом світлячий будильник. 9.80
- 1279. Модний Радіом стоячий будильник. 18.-
- 712. „ІКО“ ніклевий, анкрий годинник з 15 рубінами. 14.-
- 735. Срібний циліндер-ремонтар 15 рубнів. 13.-
- 422. Ніклевий ланцюзок К. 175, довгий ланцюзок. 1.-
- 1450. З білого металю ланцюзок постійно гарний. 2.80
- 813. Срібний дамский годинник з золотими берегами. 12.-
- 817. Срібний годинник дамский з подвійною ковертою. 13.-
- 1548. Срібний годинник Туля. 25.-
- 1149. Срібна брошка. 1.50
- 1673. Срібні ковтки. 90.-
- 1675. Срібні ковтки. 1.30
- 1627. Ковтки, срібні накладані золотом. 3.40
- 1113. Ковтки, срібні накладані золотом. 5.50
- 979. Срібні дармовіси, масивні. 2.-
- 410. Ніклевий Анкер-Роскопф годинник. 4.10
- 1203. Добрий будильник-годинник. 3.50

Прегарний натальог даром і оплатно.

Висилає ся за посилкою або попередня надіслана гроші. Як не згодобє ся, можна замінити.

Модний годинник є як найточіший пуцений в рух, фахово напуцений оливою і замикає ся щільно.

Власна фабрика годинників в Швайцарії.
H. Suttner лише **Laibach Nr. 713.**
Світовий висилковий дім. — Не має філії.
Власна прецизійна марка „ІКО“ світової слави. 4

Не треба встидати ся, щоби не стати ся калікою на все, але як маєть ся пропуклину („брух“) на животі або на пахвині з правої, а часом з лівої сторони, а може опала аж в дід, то треба прислати міру пилкою довкола тіла через бедра і замовити бандаж пружиново-гумовий за 6 або 8 корон або англійський за 12 до 16 корон, а чоловік виратуєть ся і буде міг тяжко працювати. Мушнни дістають пропуклину з праці, жінки з праці або по породі, діти з крику або від скоків. Замовляючи бандаж, треба описати як велика пропуклина, від якого часу, подати вік і занятє хорого. Висилаєть ся за посилкою в скринючці, а не подаєть ся, що є в середній.

53 **М. З. Полячек, Самбір, ч. 17.** 3-?

ДІЛО

Хто в передплатників-селян „Свободи“ хотів би в своїй рідній українській мові мати щоденно вісти в світа, особливо в війни, май запронуєть ся

ДІЛО

Передплатники-селяни „Свободи“

мають знижку

і платять

2 Корони місячно.

Ширіть „Свободу“!

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
Львів, ул. Руська ч. 20. (власний дім).
Телефон ч. 788. — Ковто Почт. Щадниць ч. 25261. — Жирове конто в Австро-Угорським Банку.

приймає до обезпеченя від огню будинки, хатні і господарські, домашности, меблі, одягу і білизну, збіна в і в снопях і зерні, худобу і т. п. и и

Кожний Українець повинен аскурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одилиці то добробит цілого народу.

Кожний Українець повинен аскурувати ся тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства аскураційного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпеченя селянських будинків.
„Дністер“ звертає кождорічний частий висл своїм членам.
„Дністер“ оцінює та виплачує швидко по огні скоро і ретельно, а на членів оцінкової комісії запрошує вся двох господарів.
„Дністер“ дає підмоги українським школам і бурсам, де виховуєть ся селянські діти.
Люди аскурувані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.
Власні фонди „Дністра“ вносять є кінець 1915 року 6,890,075 корон.
В „Дністрі“ можна обезпечити від крадени в аломон діяльності всякого рода, а товариства кредитної готівку, цілі папери і векслі за дешовою оплатою прелі.

Адреса „Дністра“:
Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, Руська 20.
Адреса для телеграм: „Дністер-Львів“.
Кашелерії Товариства отворені щодня від 8-2 перед пол.

РУСЬКА ШАДНИЦЯ

в перемішці, вулиця Косцюшка ч. 3.

Принймає і виплачує шадницькі вкладки щоденно в годинах урядових. Вкладки опронтентує на 4 1/2% починаючи вже від слідуєчого дня по дни зложена аж до послідного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Руській Шадниці“ можна складати особисто в касі товариства, почтовими переказами, грошовими листами, чеками поштової Шадниці, які Дирекція Шадниці на жадає безплатно достарчає, і в філіях банку австро-угор на рахунок „Руської Шадниці“.

Уділяє позичок: а) гіпотечних платних піврічних амортизаційними ратами на протяг літ 10-45 після вибору позичачого; б) на льомбард ефектів, й на есконт векслів. Спрали позичок полагаждуєть можливо скоро.

Всяких інформацій і друків уділяє кашелерія „Руської Шадниці“ ул. Косцюшка, Народний Дім, 1. пов. щоденно безкорисно в годинах урядових від 9-1 год. кромі неділі і українських свят.

Після § 14. устава „Руської Шадниці“, затверженого через ц. к. міністерство внутрішних справ вкладки в товаристві „Руська Шадниці“ в Перемішці надають ся до локації пупілярних, фондацийних і т. п. капіталів, має отже „Руська Шадниці“ пупілярну обезпеку.